

UNIVERZITET U BEOGRADU
GEOGRAFSKI FAKULTET

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF GEOGRAPHY

UDK 314

ISSN 1820 - 4244
eISSN 2560 - 5011

Demografija

Godina
Volume **XIX**

Beograd
Belgrade **2022**

demografija.gef.bg.ac.rs

IZDAVAČ

Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Petar VASIĆ, Odsek za geografiju, Geografski fakultet, Univerzitet u Beogradu

ČLANOVI UREDNIŠTVA

Danica ŠANTIĆ, Odsek za geografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Daniela ARSENOVIĆ, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Prirodno-matematički fakultet – Univerzitet u Novom Sadu; Dragica GATARIĆ, Odsek za geografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Draško MARINKOVIĆ, Katedra za društvenu geografiju i demografiju, Prirodno-matematički fakultet – Univerzitet u Banja Luci; Ivan MARINKOVIĆ, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd; Ivan ČIPIN, Katedra za demografiju, Ekonomski fakultet – Sveučilište u Zagrebu; Marija LJAKOSKA, Institut za geografiju, Prirodno-matematički fakultet – Univerzitet Sv. Kiril i Metodij, Skoplje; Milica SOLAREVIĆ, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Prirodno-matematički fakultet – Univerzitet u Novom Sadu; Sanja KLEMPIĆ BOGADI, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb; Vera GLIGORIJEVIĆ, Odsek za demografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Vladimir NIKITOVIĆ, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd

IZDAVAČKI SAVET

Goran PENEV, Centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd; Gordana VOJKOVIĆ, Odsek za demografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Mirjana BOBIĆ, Odeljenje za sociologiju, Filozofski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Mirjana Devedžić, Odsek za demografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu; Mirko GRČIĆ, Odsek za geografiju, Geografski fakultet – Univerzitet u Beogradu

TEHNIČKA UREDNICA

Ivana INJAC, Geografski fakultet, Univerzitet u Beogradu

KARTOGRAFSKI UREDNIK

Marina SIRIDŽANSKI, Geografski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Štampa:

Planeta print d.o.o. Beograd

Adresa:

Demografija

Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet
Studentski trg III/3, 11000 Bograd,
Republika Srbija

Tiraž:

200

Kontakt:

Tel: +381 (0)11 2637421

e-pošta: demography.editor@gef.bg.ac.rs

URL: <http://demografija.gef.bg.ac.rs/>

Demografija izlazi jednom godišnje. Mišljenja autora ne odražavaju nužno gledište uredništva.

Objavljeni prilozi se indeksiraju u sledećim bazama:

- DOAJ (Directory of Open Access Journals, Lund)
- CEEOL (Central and Eastern European Online Library, Frankfurt am Main)
- SCIndeks (Srpski citatni indeks, Beograd)

Izdavanje časopisa *Demografija* finansijski je podržalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

Prilozi objavljeni u časopisu mogu se koristiti samo pod uslovima licence *Creative Commons Autorstvo – Nekomercijalno – Bez Prerade 4.0. međunarodna* (CC BY-NC-ND 4.0)

PUBLISHER

University of Belgrade - Faculty of Geography

EDITOR-IN-CHIEF

Petar VASIĆ, Department of Demography, Faculty of Geography, University of Belgrade

EDITORIAL BOARD

Danica ŠANTIĆ, Department of Geography, Faculty of Geography – University of Belgrade; Daniela ARSENOVIĆ, Department of Geography, Tourism and Hotel Management, Faculty of Science – University of Novi Sad; Dragica GATARIĆ, Department of Geography, Faculty of Geography – University of Belgrade; Draško MARINKOVIĆ, Department of Social Geography and Demography, Faculty of Science – University of Banja Luka; Ivan MARINKOVIĆ, Center for Demographic Research, Institute of Social Sciences, Belgrade; Ivan ČIPIN, Department of Demography, Faculty of Economics – University of Zagreb; Marija LJAKOSKA, Institute of Geography, Faculty of Science – University of Sv. Cyril and Methodius, Skopje; Milica SOLAREVIĆ, Department of Geography, Tourism and Hotel Management, Faculty of Science – University of Novi Sad; Sanja KLEMPIĆ BOGADI, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb; Vera GLIGORIJEVIĆ, Department of Demography, Faculty of Geography – University of Belgrade; Vladimir NIKITOVIC, Center for Demographic Research, Institute of Social Sciences, Belgrade

ADVISORY BOARD

Goran PENEV, Center for Demographic Research, Institute of Social Sciences, Belgrade; Gordana VOJKOVIĆ, Department of Demography, Faculty of Geography – University of Belgrade; Mirjana BOBIĆ, Department of Sociology, Faculty of Philosophy – University of Belgrade; Mirjana Devedžić, Department of Demography, Faculty of Geography – University of Belgrade; Mirko GRČIĆ, Department of Geography, Faculty of Geography – University of Belgrade

LAYOUT AND DESIGN

Ivana INJAC, Faculty of Geography, University of Belgrade

CAROGRAPHIC EDITOR

Marina SIRIDŽANSKI, Faculty of Geography, University of Belgrade

Printed by:

Planeta print d.o.o. Beograd

Address:

Demografija
University of Belgrade – Faculty of Geography
Studentski trg III/3, 11000 Belgrade,
Republic of Serbia

Circulation:

200

Contact info:

Tel: +381 (0)11 2637421
e-mail: demography.editor@gef.bg.ac.rs
URL: <http://demografija.gef.bg.ac.rs/>

Demografija is issued annually. The opinions of the authors do not necessarily reflect the viewpoint of the Editorial Board.

The journal is indexed in:

- DOAJ (Directory of Open Access Journals, Lund)
- CEEOL (Central and Eastern European Online Library, Frankfurt am Main)
- SCIndeks (Serbian Citation Index, Belgrade)

The Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia provides financial support for the printing of the journal.

The articles are licensed under a *Creative Commons Attribution - Non Commercial - No Derivatives 4.0 International* (CC BY-NC-ND 4.0).

SADRŽAJ

ČLANCI

- Milena SEKULIĆ*
Milica SOLAREVIĆ
Andelija IVKOV DŽIGURSKI
1 *Ljubica IVANOVIĆ BIBIĆ*
Употреба контрацепције и репродуктивне намере студенткиња Универзитета у Новом Саду (eng.)
- Miodrag PANTOVIĆ*
21 **Diferencijalni demografski razvitak i elektoralna homogenizacija etničkih i klasnih identiteta u savremenoj Turskoj**
- Ivan MARINKOVIĆ*
39 **Dekomponovanje osnovnih pokazatelja smrtnosti u Srbiji u periodu 1990-2021**
- Габриела СТОЈКОВИЋ МИЛЕТИЋ*
57 **Начин живота и потребе младих у селима Пчињске области: пример села Тибужде, Ратаје и Вртогош**
- Ivana POLJAK*
77 **Demografske i socioekonomske karakteristike domaćinstava i energetska siromaštvo u Srbiji (eng.)**

DODACI

Osvrti i komentari

Prikazi

Beleške o autorima

Politika časopisa

CONTENTS

ARTICLES

- 1 *Milena SEKULIĆ;*
Milica SOLAREVIĆ;
Anđelija IVKOV DŽIGURSKI;
Ljubica IVANOVIĆ BIBIĆ;
Contraceptive use and reproductive intentions among female students at the University of Novi Sad
- 21 *Miodrag PANTOVIĆ*
Differential demographic development and electoral homogenization of ethnic and class identities in modern Turkey
- 39 *Ivan MARINKOVIĆ*
Decomposition of basic mortality indicators in Serbia 1990-2021
- 57 *Gabriela STOJKOVIĆ MILETIĆ*
The way of life and needs of young people in the villages of the Pčinja area – the example of the villages of Tibužde, Rataje and Vrtogoš
- 77 *Ivana POLJAK*
Demographic and socioeconomic characteristics of households and energy poverty in Serbia

ADDITIONAL INFORMATION

Reviews and Comments

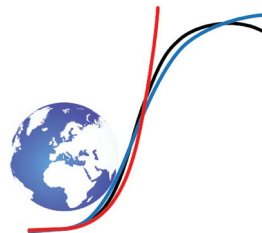
Book Reports

Notes on the Authors

Journal Policy

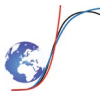
Prikazi

Book Reports

<http://demografija.gef.bg.ac.rs/>

Autor: Wolfgang LUTZ

ADVANCED INTRODUCTION TO DEMOGRAPHY

Izdavač: Edward Elgar Publishing Ltd

U septembru 2021. godine izdavačka kuća Edward Elgar (Edward Elgar Publishing Ltd) objavila je knjigu pod naslovom “Napredni uvod u demografiju” (Advanced Introduction to Demography), čiji je autor jedan od najuticajnijih svjetskih demografa Wolfgang Luc (Wolfgang Lutz). Napredni uvod u demografiju je samo jedna u nizu knjiga koje su za ovu izdavačku kuću nedavno napisali vodeći eksperti iz oblasti društvenih nauka. Sve knjige iz ove serije su dizajnirane da budu čitaocu pristupačne, ali istovremeno i naučno rigorozne, dajući lucidne uvode svaka u svojoj disciplini.

Tokom poslednje četiri decenije, Wolfgang Luc je dao veliki doprinos izučavanju demografskih promena i sa timom vrsnih istraživača bavio se predviđanjem budućih demografskih trendova. U ovoj knjizi su koncizno i koherentno sabrani neki od najvažnijih rezultata njegovog višedecenijskog rada, a ovaj Uvod u demografiju daleko je od konvencionalnog štiva na koje pomislimo kada pročitamo ovakav naslov. U ovoj sažetoj knjizi je objedinjeno enciklopedijsko demografsko znanje, i bez obzira na relativno skroman obim od 224 strane pokrivenost ključnih demografskih tema i koncepata je impresivna.

Kroz čitavu knjigu se kao centralna tema provlači potreba za unapređenjem prediktivne moći demografije, gde je jedan od načina da se to postigne svojevrsan “povratak” istraživanja na nivo ukupne populacije. Luc smatra da je demografsko istraživanje na mikro nivou za demografsku teoriju i predikciju korisno samo ukoliko otkriva dinamiku koja se može očitovati na agregatnom nivou. Drugi važan princip za koji se Luc u knjizi zalaže jeste multidimenzionalan pristup demografskoj dinamici, u kojoj je obrazovanje obavezna varijabla, pored pola i starosnog sastava stanovništva, dok za metode multidimenzionalne demografije kaže da su najkorisnija tehnika analize kojom raspolažu današnji demografi.

Wolfgang Luc se u drugom poglavlju bavi razvojem demografske teorije, i insistira na tome da je za demografiju kao nauku, nužna jedna zaokružena teorija koja unapređuje naše razumevanje različitih ljudskih društava. Sa tim u vezi, on u knjizi identifikuje i naširoko objašnjava tri teorije: teoriju demografskog metabolizma, teoriju demografske tranzicije i teoriju demografskih dividendi. Kombinacija teorija koje autor opisuje, predstavlja moćan pristup razumevanju nekih od najznačajnijih promena u ljudskoj

istoriji, i pomaže u predviđanju budućih jednako važnih promena. U tom pogledu, prema profesoru Lucu, kombinacija ovih teorija može postati čak i superiornija od vodećih socioloških i ekonomskih teorija, pod uslovom da demografi postanu svesni njihovog velikog potencijala. Zbog toga se u ovom uvodu i stavlja tako veliki naglasak na teoriju.

Središnji deo knjige sadrži sažete empirijske dokaze o padu mortaliteta i fertiliteta, a u njemu se obrazovanje postavlja kao ključan pokretač oba ova procesa. Autor ovde ukazuje da veza obrazovanja sa ekonomskim napretkom i zaradama nije potpuna bez još jednog uvida, jer, kako autor navodi, obrazovanje utiče i na celoživotni razvoj kognitivnih kapaciteta. Prema profesoru Lucu, svako ponovljeno iskustvo učenja čini nas anatomske različitim ljudima izgradnjom novih sinapsi u našem mozgu. Obrazovanje menja način na koji percipiramo svet, menja naš horizont planiranja, stepen do koga razmišljamo apstraktno i sposobnost da zamislimo suprotstavljene scenarije. Kako u ovom delu knjige autor tvrdi, obrazovanje određuje ponašanje i naše izbore, pa tako, između ostalog, određuje i naše reproduktivne odluke ili zdravstvene navike.

U poslednjem poglavlju ove izuzetne knjige date su prognoze buduće demografske dinamike. S obzirom na stav autora da je obrazovanje bilo pokretač demografske dinamike u prošlosti, u centar hipoteza o fertilitetu, mortalitetu i migracijama, postavljen je budući obrazovni sastav stanovništva. Luc ovde ukazuje da bi demografi mogli, svojim nastojanjima da pokažu značaj promenljivih proporcija pojedinaca u različitim obrazovnim kategorijama tokom vremena, da kvantitativnim metodama naprave razliku između različitih nivoa racionalnosti u okviru svake obrazovne kategorije.

Napredni uvod u demografiju profesor Luc je namenio svim budućim studentima master programa "Globalna demografija" koji je na Univerzitetu u Beču otvoren 2021. godine. Kao izuzetno vredan i nesevakidašnji uvid u najvažnije demografske ideje i koncepte, u demografsku teoriju, prošle i aktuelne procese i buduće demografske trendove, ova knjiga predstavlja nezaobilazno štivo u biblioteci svakog ko nastoji da bolje razume kako se stanovništvo razvija i koliki je značaj obrazovanja za buduću populacionu dinamiku.

Vera Gligorijević